

**ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA**  
**úsek inšpekčnej činnosti**  
 Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

**Správa**  
**o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách**  
**v základných školách v školskom roku 2016/2017 v SR**

Následné inšpekcie sa vykonali v **177** základných školách (ZŠ), z nich bolo **160** štátnych, **11** cirkevných a **6** škôl bolo súkromných. Vyučovací jazyk slovenský malo **145** subjektov, maďarský **26** a vyučovací jazyk slovenský a maďarský **6** škôl. Cieľom následnej inšpekcie bola kontrola splnenia opatrení uplatnených k nedostatkom identifikovaným pri predchádzajúcich inšpekciách (v 99 školách po komplexnej inšpekcii, v 56 po tematickej inšpekcii, v 21 subjektoch po následnej inšpekcii a v 1 škole po informatívnej inšpekcii). Podľa závažnosti zistení uplatnila školská inšpekcia **681** odporúčaní, uložila **115** opatrení a zo strany riaditeľov kontrolovaných subjektov prijali k zisteným nedostatkom **570** opatrení (tabuľka č. 1). Uplatnené opatrenia viedli najmä ku skvalitneniu edukačného procesu, ku skvalitneniu pedagogického riadenia škôl, školských vzdelávacích programov a podmienok výchovy a vzdelávania.

Tabuľka č. 1 Uplatnené opatrenia

Spolu	1 366					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	681		570		115	
z toho	akceptované		splnené		splnené	
	510	75,56 %	487	89,52 %	103	96,26 %
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	0	0 %	9	1,58 %	2	1,74 %
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
	6	0,88 %	17	2,99 %	6	5,22 %

Z celkového počtu odporúčaní sa nedalo hodnotiť **6**, z počtu uložených a prijatých opatrení bolo **11** neaktuálnych<sup>1</sup> a plnenie ďalších **23** opatrení sa nedalo hodnotiť<sup>2</sup>.

Uplatnené **odporúčania** smerovali k odstráneniu najčastejšie sa vyskytujúcich nedostatkov **vo výchovno-vzdelávacom procese**:

- nediferencovanie úloh a činností s ohľadom na rozdielne vzdelávacie štýly žiakov
- nerešpektovanie rozdielnych individuálnych vzdelávacích potrieb žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP)
- nepodporovanie rozvíjania sociálnych kompetencií žiakov (nevyužívanie foriem kooperatívneho vyučovania, vzájomnej spolupráce a komunikácie žiakov)
- neuplatňovanie úloh rozvíjajúcich vyššie myšlienkové procesy
- nepodporovanie rozvíjania digitálnej gramotnosti
- nerozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností intaktných a integrovaných žiakov (nevytváranie príležitostí na prezentovanie hodnotových postojov)

<sup>1</sup> Neaktuálnosť – posudzuje sa v súvislosti so zmenou všeobecne záväzných a právnych predpisov.

<sup>2</sup> Nedá sa hodnotiť – posudzuje sa v súvislosti s aktuálnymi zmenami vzniknutými v kontrolovanom subjekte (neposkytovanie vzdelávania pre začlenených žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, nerealizovanie komisionálnych skúšok v aktuálnom školskom roku, neobsadenie miesta zástupcu riaditeľky školy z dôvodu nízkeho počtu žiakov ...).

#### **v školskom vzdelávacom programe:**

- neúplnosť vypracovania niektorých častí ŠkVP a inovovaného ŠkVP (nerešpektovanie reálnych podmienok škôl pri špecifikácii vlastných cieľov)
- nedostatočné zapracovanie Národného štandardu finančnej gramotnosti (NŠFG) do učebných osnov príslušných vyučovacích predmetov

#### **v riadení školy:**

- nevyužívanie zistení vnútornej školskej kontroly na skvalitnenie edukačného procesu, nedôsledné realizovanie hospitačnej činnosti, neprijímanie účelných opatrení a absencia následnej kontroly odstránenia zistených nedostatkov
- nezapojenie metodických orgánov školy do interného vzdelávania pedagogických zamestnancov
- nedôslednosť vo vedení a v aktualizácii pedagogickej dokumentácie, vrátane dokumentácie žiakov so ŠVVP a interných dokumentov a predpisov školy

#### **v zabezpečení podmienok výchovy a vzdelávania:**

- nevytvorenie materiálno-technických podmienok pre vyučovanie prírodovedných predmetov
- nezabezpečenie odborného servisu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími výsledkami prostredníctvom špeciálneho pedagóga
- nezabezpečenie kvalitnej informovanosti žiakov a rodičov o problematike ochrany a predchádzania sociálno-patologických javov a riešenia ich príznakov
- nevyhodnocovanie poznatkov a údajov získaných realizáciou monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych prejavov v správaní žiakov a príznakov šikanovania
- neprizývanie členov žiackej školskej rady k riešeniu výchovných a vzdelávacích problémov spolužiakov, nezohľadňovanie ich názorov pri tvorbe školského poriadku

**Opatrenia** prijaté riaditeľmi kontrolovaných subjektov a **opatrenia uložené** ŠŠI smerovali k odstráneniu nedostatkov v **školskom vzdelávacom programe:**

- vypracovať ŠkVP v súlade s ustanoveniami školského zákona a požiadavkami štátneho vzdelávacieho programu (prerokovať v pedagogickej rade a v rade školy)
- akceptovať pri vypracovaní učebného plánu školy príslušný rámcový učebný plán, vyhotoviť vlastné poznámky, v súlade s deklarovateľnými cieľmi školy využívať disponibilné hodiny na modifikáciu vzdelávacieho programu
- akceptovať príslušné štátne vzdelávacie programy pri vyhotovení učebných osnov predmetov v rozsahu určenom v učebnom pláne školy
- nespájať žiakov rôznych ročníkov do jednej triedy 2. stupňa na vyučovaní jednotlivých predmetov (5. a 6., 7. a 8. ročníka na predmete regionálna výchova)

#### **v riadení školy:**

- dôsledne realizovať výkon štátnej správy v prvom stupni
- zabezpečiť dôsledné dodržiavanie Pokynov pre školských koordinátorov a Pokynov pre administrátorov v papierovej forme testovania žiakov 5. ročníka ZŠ T5-2016 a žiakov 9. ročníka ZŠ T9-2017
- zapracovať pravidlá vzťahov medzi žiakmi, pedagogickými zamestnancami a zákonnými zástupcami žiakov do vnútorných predpisov školy a uviesť podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov
- zabrániť segregačným prejavom pri výchove a vzdelávaní žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP) a z marginalizovaných rómskych komunit (MRK)
- vytvárať adekvátne podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP
- systematizovať miesto školského špeciálneho pedagóga a asistenta učiteľa
- dodržiavať zásady vedenia triednej dokumentácie trvalým spôsobom

#### **v zabezpečení podmienok výchovy a vzdelávania:**

- dodržať stanovené normy a princípy organizácie vyučovania na oboch stupňoch vzdelávania

Zriaďovatelia 7 subjektov boli školskou inšpekciou **upozornení** na porušovanie všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov, ktorých riešenie patrilo do ich pôsobnosti. Upozornenia sa týkali nedostatkov v oblasti obsadenia miesta vedúceho pedagogického zamestnanca bez výberového konania na dobu dlhšiu ako 6 mesiacov alebo bez splňania kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie, týkali sa zabezpečenia výchovno-vzdelávacej činnosti pedagogickými zamestnancami, ktorí nespĺňali kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky, ďalšie nedostatky sa týkali organizačného zabezpečenia vyučovacieho procesu a používania nesprávneho názvu školy. Viacerí zriaďovatelia zaslali školskej inšpekcii spätnú väzbu o akceptácii upozornení a riešení zistených nedostatkov.

### Záver

Akceptovanie **odporúčaní** (75,56 %) riaditeľmi kontrolovaných škôl sa pozitívne prejavilo vo vytvorení podmienok smerujúcich k zlepšeniu výchovno-vzdelávacej činnosti škôl. Zefektívnením vnútornej školskej kontroly vedúcimi pedagogickými zamestnancami škôl a zovšeobecňovaním jej výsledkov na pracovných poradách a pedagogických radách sa vytvorili podmienky pre skvalitnenie edukačného procesu. Častejšie a zmyslupnejšie uplatňované skupinové formy práce na vyučovaní, poskytovanie väčšieho priestoru na prezentovanie hodnotových postojov žiakov, rozvíjanie digitálnych zručností patrili k pozitívnym zisteniam z hospitácií na vyučovacích hodinách predmetov primárneho i nižšieho stredného vzdelávania. Pozitívnym sa ukázalo zabezpečenie vzdelávania začlenených žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s odporúčaniami poradenských zariadení a vypracovanými individuálnymi vzdelávacími programami a aktívna spolupráca s odborníkmi z poradenských zariadení. Školy efektívnejšie využívali odporúčané špeciálne učebné a kompenzačné pomôcky. Zmeny nastali aj v obsahovej stránke školských vzdelávacích programov, doplnením údajov v jednotlivých častiach podľa reálneho stavu. Nadväznosť cieľov a ich formulovanie na základe analýzy východiskového stavu boli predpokladom na plnenie zamerania a vízie školy. Zpracovanie obsahu Národného štandardu finančnej gramotnosti do učebných osnov vyučovacích predmetov vytvorilo predpoklady na rozvíjanie finančných spôsobilostí žiakov. K zvýšeniu úrovne pedagogického riadenia škôl prispela akceptácia odporúčaní v činnosti metodických orgánov, najmä posilnenie ich kontrolnej a vzdelávacej funkcie realizovaním interného vzdelávania učiteľov. Negatívny dopad neakceptovaných **odporúčaní** (24,44 %) sa prejavil v edukačnom procese vo vyučovacej činnosti niektorých učiteľov najmä nedostatočným diferencovaním úloh a činnosti s ohľadom na rozdielne vzdelávacie schopnosti a zručnosti žiakov, nevyužívaním foriem skupinového vyučovania, nerozvíjaním hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov. V niektorých školách pretrvávali formálnosť v činnosti metodických orgánov alebo nízka účinnosť vnútorného kontrolného systému.

Splnenie **opatrení prijatých** kontrolovanými subjektmi (89,52 %), **opatrení uložených** školskou inšpekciou (96,26 %) malo pozitívny dopad na kvalitu riadenia škôl, na úroveň obsahu ŠkVP i na vytváranie podmienok vedúcich k zlepšeniu výchovno-vzdelávacieho procesu. Pre jednotlivé stupne vzdelávania školy vyhotovili samostatné programy alebo doplnili chýbajúce dôležité údaje do základného dokumentu. Nastalo zlepšenie aj v zosúladení učebných plánov s rámcovými učebnými plánmi, boli doplnené o vlastné poznámky k organizácii vyučovania. Úprava učebných osnov korešpondovala s učebným plánom a s obsahovými a výkonovými požiadavkami vzdelávacích štandardov. Implementovali NŠFG do učebných osnov predmetov primárneho a nižšieho stredného vzdelania a spracovali systém plnenia jeho obsahu. Kompletizácia systému kontroly a hodnotenia, stanovenie metód, foriem, kritérií i zásad kontroly mala pozitívny dopad na objektivnosť posudzovania edukačných výsledkov žiakov. Splnenie uplatnených opatrení

prispelo aj k skvalitneniu realizácie výkonu štátnej správy v prvom stupni, k sfunkčneniu vnútorného kontrolného systému - systematickejšie vykonávanie hospitačnej činnosti, analyzovanie a zovšeobecňovanie zistení z hospitácií. Zefektívnila sa spolupráca vedúcich pedagogických zamestnancov a vedúcich metodických orgánov pri vypracovávaní stratégií interného vzdelávania pedagogických zamestnancov zameraného na uplatňovanie inovačných metód a foriem vyučovania, k intenzívnejšej podpore rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov. V školách sa postupne zabezpečilo zlepšenie zodpovedajúcich podmienok výchovy a vzdelávania pre žiakov so ŠVVP, vrátane žiakov zo SZP. Organizovaním rôznych preventívnych aktivít i realizovaním monitoringu prevencie a eliminovania negatívnych prejavov v správaní žiakov, vyhodnocovaním výsledkov monitoringu, prijímaním konkrétnych opatrení na odstránenie zistených nepriaznivých javov zabezpečili pedagógovia ochranu žiakov pred nežiaducimi sociálno-patologickými javmi a ich príznakmi. Dôslednou prípravou celoslovenského testovania žiakov 5. ročníka ZŠ T5-2016 a žiakov 9. ročníka ZŠ T 9-2017 a jeho realizáciou v súlade s príslušnými Pokynmi pre školských koordinátorov a administrátorov boli vytvorené podmienky na zabezpečenie objektivity testovania. Aktualizáciou údajov a použitím adekvátnej pedagogickej terminológie sa skvalitnila aj administratívna úroveň vedenia pedagogickej dokumentácie.

Nesplnenie **12 opatrení** (3%) zapríčinilo, že v niektorých subjektoch pretrvávali nedostatky vo vypracovaných ŠkVP, vrátane nedostatkov v učebných plánoch a v učebných osnovách. Nedôsledne realizovaná vnútorná školská kontrola vedúcimi pedagogickými zamestnancami a nečinnosť metodických orgánov v oblasti odborného-metodickej pomoci a interného vzdelávania boli príčinami nevýrazného pokroku v odstraňovaní identifikovaných nedostatkov v riadení školy i v samotnom edukačnom procese. Nerozpracovanie a neprispôsobenie systému kontroly a hodnotenia špeciálnym potrebám žiakov, vrátane žiakov so ŠVVP mali negatívny dopad na objektivnosť hodnotenia a klasifikácie ich výkonov. Nedodržiavaním všeobecne záväzných predpisov pri prijímaní žiakov do špeciálnej triedy (prípravného ročníka) s narušenou komunikačnou schopnosťou (prijatie bez diagnostických vyšetrení vykonaných v príslušnom zariadení výchovného poradenstva a prevencie), ktoré by potvrdili ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, škola nemala informácie potrebné na výchovu a vzdelávanie týchto žiakov. Niektoré školy v oblasti zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia nere realizovali alebo nevyhodnocovali monitoring zameraný na odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov a príznakov šikanovania, nevytvorili vhodné podmienky na účinnú ochranu žiakov pred nežiaducimi sociálno-patologickými javmi.

## **Odporúčania a podnety**

### **Riaditeľom škôl**

- venovať zvýšenú pozornosť vypracovaniu školského vzdelávacieho programu v súlade s požiadavkami štátneho vzdelávacieho programu
- vo vzdelávacom procese zacieliť pozornosť na rozvíjanie kľúčových kompetencií s dôrazom na rozvoj kritického myslenia, digitálnej gramotnosti, sociálnych kompetencií – pravidelným uplatňovaním kooperatívneho vyučovania, občianskych kompetencií – systematickým podporovaním rozvíjania hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov
- skvalitniť realizáciu vnútorného kontrolného systému zamerať sa na všetky oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti školy
- posilniť riadiace a vzdelávacie kompetencie metodických orgánov školy
- vytvárať podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP
- vykonávať pravidelne a systematicky monitoring zameraný na prevenciu šikanovania a odhaľovania negatívnych javov v správaní žiakov, vyhodnocovať zistenia a prijímať opatrenia na odstránenie príčin vzniku negatívnych javov v správaní žiakov